

[Prieme.]

Det har derfor heller ikke været godt, og navnlig har det været uheldigt, fordi det i saa høj Grad har overladt den praktiske Anvendelse af Bestemmelserne til Embedsmændene, til unge uerfarne Embedsmænd, som i det væsentligste af den Tid, de har været i Statens Tjeneste, har været beskæftigede med at regulere paa et eller andet Omraade og derfor har faaet en mærkværdig Tro paa, at der skal være Reguleringer, og at de er uundværlige. Vi har set et Sekretærregimente, som gaar langt ud over, hvad der har været Meningen med Lovene og Bekendtgørelserne. Vi begyndte Krigsprisreguleringen med Bekendtgørelsen af 3. September, som erklærede, at Udnyttelse af det indenlandske Marked i den forhaanden-værende Situation til en Forhøjelse af den procentvise Avance ud over den i vedkommende Branche sædvanlige, saakaldt Vareaager, er forbudt. Det var en Bestemmelse, som der intet var at sige til, Vareaager er der næppe nogen, der vil forsvare, og det var ogsaa nok gaaet glat, hvis ikke Priskontrolraadets Formand en skønne Dag fortolkede Bestemmelsen paa en anden Maade, nemlig bl. a. saaledes, at en erhvervsdrivende ikke maatte sætte Prisen paa sine Varer op, selv om Prisen paa de nye Varer, han maatte købe til Afløsning af dem, han havde solgt, var steget stærkt. Her havde vi det første Eksempel paa Administrationen, der gik langt længere end det, der oprindeligt var Meningen, et Eksempel, der senere blev fulgt af en Række flere.

Vi fik saa efter lange Forhandlinger Prisbekendtgørelsen af 19. Oktober, der til en vis Grad anerkendte, at den Pris, som de nye Varer kostede, maatte lægges til Grund for Salgsprisen. Til Gengæld gik man saa løs paa Avancen, som man begrænsede efter nogle uklare Bestemmelser, der atter gav Priskontrollen et Spillerum for en Administration, der ofte gik ud over det sunde Erhvervsliv og gik Erhvervslivet for nær. Handel og Industri var ofte udsat for mærkværdige Afgørelser, der var foretaget efter teoretiske Betragtninger, der gik paa tværs af det praktiske Erhvervsliv. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa dette her, ud over at jeg vil nævne et enkelt Eksempel, nemlig dette, at den nye Importafgiftslov gav Anledning til megen Gene fra Priskontrollens Side. Man vilde ikke anerkende Retten til at lægge Avance paa de nye Afgifter, det vil sige, at man forbød Erhvervene at tage den samme procentvise Avance af den med Afgiften fordyrede Vare, ligesom Regeringen med Bekendtgørelsen af 19. Oktober

ogsaa søgte at fastlægge Nettoavancen til samme Beløb i Kroner og Øre uden Hensyn til, at Priserne var steget, og dermed forøgede Købmandens Kapitalindsats, Risiko og eventuelt formindskede hans Omsætning. Jeg skal ikke komme ind paa det urimelige i denne Avanceordning, men kun hæfte mig ved en af de praktiske Vanskeligheder ved denne Beregningsmetode. En Købmand er vant til at regne med Procenter; Omkostninger og Bruttoavance sættes i Procenter af Salgsprisen. Han sælger med Agentprovision i Procenter af Salgsprisen, og han sælger med Procentafslag i Salgsprisen til Grossist og Detailhandler, men dette kan han ikke, naar han ikke maa lægge Afgiften til Indkøbspris plus Omkostninger. Han kan f. Eks. ikke holde Importafgiften ude fra denne Procentberegning uden at fortælle, hvad Indkøbsprisen er, og han kan ikke holde sin Nettoavance uden for Procentberegningen uden at oplyse, hvad Nettoavancen er. Som man vil vide, forlangte Staten Avance paa sin 10 pCt.'s Omsætningsafgift, nemlig 10 pCt. af den Salgspris, hvori de 10 pCt. var inkluderet. Hvorfor gjorde man dette? Fordi det var lettest at regne med, det var lettest at regne med hele Salgsprisen og saa tage 10 pCt. af den, det vil sige 11,1 pCt. Det er meget betegnende, synes jeg, at netop det, som Staten gør af Nemhedshensyn for sine egne Beregninger, forbyder man det private Erhvervsliv; Købmanden, der altid regner med Procenter af Salgsprisen, maa ikke regne sin Avance ud paa samme sædvanlige Maade, han skulde værsaagod finde et nyt System, hvor han kunde holde Afgift og for øvrigt som nævnt hele Prisstigningen ude fra Procentberegningen. At dette er vanskeligt og i det store og hele ikke kan lade sig gøre, tror jeg, at enhver, der har beskæftiget sig med Købmandsvirksomhed og Handel, vil forstaa er rigtigt.

Saa kom den 9. April, og vi fik en Bekendtgørelse, der helt forbød Prisforhøjelse, hvis man ikke søgte om Tilladelse dertil. Jeg skal ikke sige noget til, at der blev taget haardt fat baade imod Panikpriser og imod Panikhamstring, men jeg siger noget til, at der skulde gaa 6 Uger, før man fik en Afløsning af den Prisbekendtgørelse, som afgjort kun var beregnet til at være en rent midlertidig Bekendtgørelse, en Bekendtgørelse, som i Virkeligheden kun burde have været gældende i Dage. Det kunde være meget godt, at der var Adgang til at søge om Tilladelse til Forhøjelse, naar Indkøbspriser og Omkostninger steg, men tænk nu, hvis alle erhvervsdrivende havde søgt, naar der